

Text apărut pe www.poezie.ro

Învățăm împreună (2)

tehnica literara []

(Poezie, sau versificație?)

de Rodean Ștefan-Cornel

2008-09-03

Notă:

Acest text nu este o lucrare de cercetare științifică, un eseu, o lecție, sau un instructaj. El conține doar câteva note de studiu, personale, elaborate de subsemnatul, pe timpul parcurgerii unei bibliografii pe care am considerat-o absolut necesară pentru inițierea mea în unele “taine ale scrisului.”

Deși, după cum arătam în episodul anterior, ideea acestor materiale a plecat de la dezbateri pe teme de prozodie (prozodia fiind, după cum se știe, știința care, ca ramură a poeziei, studiază componența versurilor, din punctul de vedere al numărului de silabe, al cantității și calității vocalelor din acestea, al grupării lor în unități ritmice etc.), consider că până să ajungem a analiza în detaliu aspecte prozodice, este util să amintim câteva chestiuni de bază, elementare, despre specificul poeziei, fondul poeziei, forma acesteia și relațiile dintre aceste elemente.

Specificul poeziei:

- constă în utilizarea expresiei verbale pentru redarea artistică a unui ansamblu de imagini;
- ca să fie poezie, expunerea verbală trebuie să îndeplinească anumite condiții:
- de fond;
- de formă.

Fondul e poetic atunci când face uz de simetria conceptuală (atât în ansamblu, cât și în părțile componente);

Simetria conceptuală a ansamblului:

- poate fi o (un): aluzie, alegorie, simbol, comparație ș.a.m.d. (putem spune, exemplificând din Eminescu, bunăoară, că în „Luceafărul”, nucleul poetic este un simbol, iar în „La steaua” este o comparație; de asemenea, se știe că alegorii sunt fabulele, în general);
- poate fi obținută pe cale afectivă (în acest caz, de cele mai multe ori, se descrie un colț din ambianța unei persoane și se poate descoperi o corespondență între unele date ale acestei realități exterioare și starea sufletească ce predomină în contemplarea lor; rămânând la opera lui Eminescu, în poezia „Și dacă ramuri bat în geam”, poetul afirmă o corespondență tainică între lumea dinafară și frământările lui lăuntrice; în prima strofă, loviturile ramurilor în geam,

asemănătoare semnului pe care-l face iubita când sosește, îi trezesc imaginea ei, dar îi pare că acest gând trebuie să prindă și ființă; în aceeași relație de perfectă simetrie stau răsfrângerea stelelor în lac și limpezirea adâncului său sufletesc, tot ca și apariția lunii din nori și prezența continuă a iubitei în amintirea lui).

Bineînțeles că aspectele subliniate anterior, referitoare la fondul unei poezii, sunt valabile pentru orice gen de poezie, cu orice formă și aparținând oricărui curent, dar m-am oprit cu exemplificările la câteva creații foarte cunoscute de toată lumea, care nu mai presupun citarea versurilor.

Forma este dată de versificație:

- versificația nu este obligatorie (sunt poezii în care este cultivat doar fondul poetic);
- versificația se referă în mod deosebit la:
 - ritm;
 - măsură;
 - rimă.
- versificația poate fi incompletă.

În concluzie, dacă o poezie poate exista fără versificație, nu orice versificație este poezie, deosebirea dintre poezie și versificație este dată de fondul poetic. Fondul poetic se realizează prin anumite elemente stilistice.

Despre elementele stilistice ale unei poezii vom discuta în episodul următor.

Precizare:

Considerațiile teoretice din prima parte a textului de mai sus, referitoare la specificul poeziei și la fondul poetic, sunt preluate din lucrarea "Inițiere în poetică" de Eugeniu Speranția, Editura Albatros, 1972